

عنوان مقاله:

عرفان و اخباری گری در اندیشه میرزا محمد اخباری (م. ۱۲۳۲ ه.ق) پژوهشی در روابط جریان های اجتهادی، اخباری و صوفی در نیمه نخست سده سیزدهم

محل انتشار:

مجله ادیان و عرفان، دوره 56، شماره 2 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

کامران محمدحسینی - دانشجوی دکترا، گروه تاریخ، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

رسول جعفریان - استاد، گروه تاریخ، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

میرزا محمد اخباری، یکی از علمای اخباری است که به واسطه آثار متعدّدش در انتقاد تند علیه مجتهدان شناخته شده است. در پژوهش حاضر، سویه کمتر شناخته شده اندیشه و آثار میرزا محمد اخباری، که شامل گرایش های عرفانی اوست، بررسی گردیده و تأثیر بافت فکری زمانه، که دوران ستیز سه گفتمان اجتهادی، صوفیانه و اخباری در دهه های نخست سده سیزدهم قمری بود، بر بعد عرفانی اندیشه او واکاوی شده است. پرسش های پژوهش حاضر چنین اند: ارتباط میرزا محمد اخباری با تصوف و عرفان در آثار و زندگی وی چه نمودهایی داشته است؟ تا چه اندازه ای از اخباری گری تأثیر پذیرفته است؟ نتایج تحقیق حاکی از آن است که مواضع میرزا محمد اخباری درباره عرفان و تصوف، از ادبیات تندش در برابر مجتهدان تأثیر پذیرفته است. میرزا محمد اخباری با استفاده از دوگانه عرفان/تصوف، از عرفان دفاع و از تصوف انتقاد می کند. او رساله هایی در حکمت عرفانی نگاشته و با برخی از صوفیه در ارتباط بوده است. میرزا محمد، متصوفه را به مجتهدان و عارفان را به اخباریان تشبیه کرده و صوفی و مجتهد را به جهت بدعت گذاری و وابستگی به اهل سنت مشابه هم فرض کرده است. در عین حال، او با توسعه دامنه مصادیق عارف و دفاع از شخصیت های صوفی، که مورد نکوهش علما بوده اند، عملاً در جدال مجتهدان و صوفیه، جانب صوفیه را گرفته است.

کلمات کلیدی:

اخباری گری، اجتهاد، عرفان، تصوف، میرزا محمد اخباری

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1955137>

